

[Lenger]

vendigvis behøver at være opfyldt, og det er noget andet.

Så vil jeg gerne sige til hr. Ole Espersen, som sagde, at jeg nedvurderede politiets arbejde, at jeg vil da gerne erkende, at der består en modsætning i på den ene side at tage hensyn til en effektiv og hurtig efterforskning og så på den anden side at tage hensyn til den enkeltes retssikkerhed. Der må man nogle gange vælge, og det er et politisk valg. Over for det politiske valg vælger vi at tage hensyn til den enkeltes retssikkerhed, og så vil vi godt stå ved, at det kan nogle gange betyde, at efterforskningshensynet bliver noget vanskeliggjort, men det er nu vores politiske valg, og det har det udgangspunkt, at vi som hovedregel ikke vil acceptere nogen som helst fængsling uden dom. Og med »som hovedregel« mener jeg, at vi vil give den indrømmelse, at i nogle situationer kan vare-tægtsfængsling være nødvendig – i nogle få situationer.

Og det andet, der er hovedprincippet for os, er, at vi vil hellere dømme én for lidt end én for meget, og ud fra de udgangspunkter når vi altså frem til at prioritere på den måde, som vi har gjort. Det har ikke noget at gøre med en nedvurdering af politiets arbejde, men det har noget at gøre med, at der er én ting, nemlig den enkeltes retssikkerhed, som vi prioriterer endnu højere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om ændring af forskellige miljø- og planlægningslove. (Håndhævelse).

(Fremsat 22/2 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hjortnæs (S):

Der er ingen grund til at tro, at det her foreliggende lovforslag til ændring af forskellige miljø- og planlægningslove vil styrke tilsynet og effektivisere kontrollen med den miljøskadende virksomhed og den miljøskadende aktivitet. I det store og hele er der ikke tale om reelle ændringer. Det, som allerede gælder i praksis, foreslår ministeren nu nedskrevet i nogle lovbestemmelser, og det kan såmænd være meget godt, men er det tilstrækkeligt? Svaret er klart: nej.

Fra socialdemokratiets side tillægger vi en reel styrkelse af tilsyns- og kontrolbeføjelserne afgørende betydning. Det gør vi, fordi det er vor opfattelse, at en sådan styrkelse er en forudsætning for at få en større effektivitet i bekæmpelsen af miljøskadende virksomhed, men det er så sandelig også en forudsætning for, at det i praksis bliver muligt at skærpe straffene for overtrædelser af miljølovgivningen.

Miljøministeren mener tilsyneladende, at de foreslåede ændringer i straffebestemmelserne vil påvirke straffene i opadgående retning. Men hvorfor skulle de gøre det? Erfaringerne fortæller os jo, at det ikke er straffesammenhængen, men sagens præsentation for domstolene, der er mere afgørende for strafniveauet. Vi ved f.eks., at domstolene allerede har lagt et rimeligt højt strafniveau, når det drejer sig om overtrædelse af de regler, der beskytter udryddelsestruede dyr. Hvorfor? Formentlig fordi fretningsstyrelsen arbejder meget seriøst og dokumenterer lovovertrædelsernes grovhed.

Også for så vidt angår arbejdsmiljøsager og skattekontROLSsager er domspraksis temmelig streng, og også her skyldes det formentlig, at det materiale, der foreligger til bedømmelse for domstolene, er grundigt bearbejdet og argumenterne overbevisende.

Helt anderledes ser det ud i miljøsager. Selvfølgelig ved domstolene, at folketinget har et klart udtalt ønske om, at miljøovertrædelser skal bedømmes strengt, og jeg tror ikke, at fornuftige mennesker, altså heller ikke en dommer, kan være uenig med miljømini-

[Hjortnæs]

steren, når han i bemærkningerne til lovforslaget skriver, at de idømte straffe skal have en så tilstrækkelig præventiv effekt, at der ikke opstår en almindelig risiko for en forringelse af det ydre miljø.

Hvorfor har domspraksis så i disse sager alligevel været for mild? Fordi domstolene ikke kan idømme strenge straffe, når det gang på gang dokumenteres, at tilsynet har svigtet, at kontrollen har været ineffektiv, at der foreligger formildende omstændigheder og endog god tro, fordi myndighederne ved deres reaktionsmønster har givet skadevolderen indtryk af, at han ikke har foretaget sig noget forkert.

Måske er også anklagemyndighedens behandling af sagerne medvirkende til den mildere praksis. Jeg tror desværre, det er sjældent, at anklagemyndigheden sætter de mere erfarne medarbejdere på de komplicerede miljøsager, og det kan i konkrete tilfælde svække domstolens muligheder for at idømme skærpede straffe.

Med det, jeg her har fremført, tager jeg ikke afstand fra de foreslåede ændringer. Jeg er blot bange for, at ministeren ikke når det tilsigtede mål, fordi ministeren ikke med de forslag, der her foreligger, får løst de reelle problemer.

Jeg skal ikke her ved første behandling gå i enkeltheder om forslagene, men der er et par synspunkter, jeg gerne vil føre frem her til sidst.

Når ministeren på side 13 i bemærkningerne til lovforslaget siger, at der ikke vil være økonomiske og administrative konsekvenser for staten og kommunerne, så passer det måske, hvis man anlægger en isoleret vurdering af de foreslåede ændringer, men miljøministeren vil ikke kunne øge effektiviteten i håndhævelsen af gældende regler, uden at det får organisatoriske konsekvenser, og uden at personaleressourcerne øges. Ministeren stikker folketinget blår i øjnene, hvis han vil hævde, at den målsætning, som han selv opstiller som begrundelse for det her foreliggende lovinitiativ, kan realiseres uden økonomiske og administrative konsekvenser. Vi er indstillet på at drage sådanne konsekvenser.

Det andet synspunkt refererer sig også til bemærkningerne. Når ministeren på side 14 skriver, at godkendelsesmyndigheden har de bedste forudsætninger for at afgøre retlige

tvivlsspørgsmål, så virker det ikke overbevisende. Er der noget, et politisk organ er dårligt til, er det netop at afgøre retlige tvivlsspørgsmål. Jeg er heller ikke helt sikker på, at den kommunale tilsynsmyndighed altid har den ekspertise til rådighed, som er nødvendig, og endelig kan man vel i visse situationer drage tilsynsmyndighedens uvildighed i tvivl.

Vi er derfor interesseret i at drøfte hele spørgsmålet om tilsynets placering med ministeren.

Med disse bemærkninger skal jeg understrege, at vi ser frem til et godt og positivt samarbejde med miljøministeren med henblik på at få en reel løsning af de problemer, som dette lovforslag tilsigter at løse, men som det desværre ikke vil løse.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Den måde, miljø- og planlægningslovgivningen håndteres på, har i de senere år været udsat for megen kritik. Årsagen er den, at de bøder, der idømmes for overtrædelse af miljøloven, ikke står i et rimeligt forhold til omfanget af skadevirkningen på miljøet eller til den økonomiske gevinst, der opnås ved lovovertrædelsen.

Det konservative folkeparti ønsker, at Danmark skal være renere. Bekæmpelse af forurening og anden miljøødelæggelse er en central opgave i et samfund med højt udviklet teknologi. Dette er vigtigt både af hensyn til naturen og af hensyn til mennesket. Ved visse steder at skærpe straffen for overtrædelse af miljølovene gøres det mindre attraktivt at forurene, og det må være i alles interesse.

De idømte straffe skal have præventiv effekt, så der ikke opstår risiko for forringelse af miljøet. Vi er derfor positive over for den foreslåede skærpelse af straffebestemmelserne og den generelle justering af bødeniveauet. Vi er endvidere positive over for det forhold, at levnedsmiddellovens straffebestemmelser ændres parallelt med miljøbeskyttelseslovens.

Forslaget må også betragtes ud fra en international synsvinkel, idet en fuldt ud effektiv miljøindsats forudsætter internationalt samarbejde. Forureningsbekæmpelse må derfor også gives en fremtrædende plads i det europæiske samarbejde.

[Ahlmann-Ohlson]

Men miljøpolitik er også forskningspolitik og industripolitik. Miljøpolitikken må ikke skade, men skal derimod på lang sigt gavne virksomhederne.

En målrettet forskningspolitik vil kunne betyde udvikling af miljøprodukter, som både kan benyttes her i landet og samtidig danne grundlag for eksport. Dette være sagt for at understrege, at lovforslaget ikke må opfattes som et angreb på teknologi og industri. Det skal derimod opfattes som et forsvar for den enkeltes trivsel og velfærd.

Endelig må det pointeres, at miljøpolitik også handler om livskvalitet. Ganske vist er livskvalitet et begreb, som kun vanskeligt lader sig definere, men det er i hvert fald påvist, at f.eks. støjgener virker befordrende for stress. Miljøbevidsthed betyder større livskvalitet, for når den enkelte føler, at han eller hun har ansvar for det omgivende miljø, anser man også miljøet for mere værdifuldt. Menneskelighed og ansvarsfølelse er derfor vigtige ord, når vi taler miljø. Den generelle livskvalitet vil også øges ved bevidstheden om, at vore børn og børnebørn kan sikres en tilværelse i et rent Danmark.

Det konservative folkeparti vil føre en aktiv og engageret miljøpolitik. Nok er det vores hovedmål at få rettet op på landets økonomi, men indsatsen har naturligvis nogle bestemte menneskelige mål, og mange af dem hænger sammen med de værdier, miljøpolitikken skal værne om. Det er ikke udgifter til beskyttelse af miljøet, der har bragt Danmark langt ud økonomisk, og det er heller ikke ved at prisgive miljøet, vi retter op på situationen. Det konservative folkeparti ønsker at sætte kraftigt ind for, at vi får og bevarer et godt miljø.

Med disse ord skal jeg anbefale, at man stemmer for lovforslaget.

Sønderby (V):

Lovforslag nr. L 78 om håndhævelse af miljø- og planlægningslovgivningen har været under udarbejdelse i lang tid. I 1981 ned-sattes to udvalg, det ene under boligministeriet og det andet under miljøministeriet, om håndhævelse af den bygge- og miljøretlige lovgivning, og de drøftelser, der forinden havde været med både indenrigsministeriet og med justitsministeriet, har så givet det resultat, vi behandler i dag.

Der har med rette af de foregående ordførere været rejst kritik af, at det måske ikke har været muligt ad lovgivningsvejen at håndhæve miljølovgivningen, som det har været ønsket. Vi må erkende, at vi har ikke så få eksempler på, at der ikke altid har været et rimeligt forhold imellem de bøder, der idømmes på miljø- og planlægningsområdet, og de skader, der er forvoldt.

Der skal ingen tvivl være om venstres stilling, heller ikke på dette område. Vi vil også sikre vore børn et miljø, der er værd at leve i, og vi har i de seneste mange år været med til at lave det meste af den miljølovgivning, der er blevet lavet her i huset, og det vil vi også med disse forslag.

Venstre erkender, at der er enkelte steder, hvor de kommunale myndigheder har medvirket direkte eller indirekte i forbindelse med overtrædelser, og de forslag, der foreligger med udgangspunkt heri, kan vi også støtte.

Venstre er enig med ministeren i, at det ikke skal kunne betale sig at forurene, og at der bør være et rimeligt forhold imellem omfanget af den skade, der forvoldes, skadevirkningen, og de idømte bøder og straffe. Vi må vel sige, at i de tilfælde, vi har set, har der ikke været et rimeligt forhold.

Der er også i forslaget taget højde for, at forurenende virksomheder skal være underretningspligtige i forbindelse med driftsforstyrrelser eller uheld. I dag er det jo kun i katastrofesituationer.

Der er foreslået ændring af straffebestemmelserne både i miljølovgivningen og i levnedsmiddelloven, og det vil i den forbindelse være muligt at hæve bødeniveauet. Jeg er modsat den socialdemokratiske ordfører ikke i tvivl om, at lovforslaget vil sikre, at dette vil ske, at der vil ske en skærpet vurdering af miljøovertrædelser.

Med hensyn til selvhjælpshandlinger vil venstre støtte, at myndighederne kan foretage berigtigelse af ulovlige forhold, hvis den private ikke rettidigt efterkommer et påbud. Vi vil dog mene, at der skal være tale om alvorlige faresituationer, for at en selvhjælpshandling kan ske uden forudgående påbud.

Regeringens politik har hele tiden været forenkling. Vi må indrømme, at dette forslag på grund af omfanget og alle paragrafferne ikke er nogen egentlig forenkling. Men vi er enige med ministeren i forslagens intentioner,

[Sønderby]

nemlig at det ikke skal kunne betale sig at forurene, og derfor bliver vi nødt til at have dette forslag vedtaget.

Venstre kan tilsige et grundigt og positivt udvalgsarbejde. Vi tror på, at det vil løse de problemer, vi har mødt både det ene og det andet sted i forbindelse med miljø- og planlægningslovgivningen.

Leif Hermann (SF):

Det foreliggende forslag skal nok ses i lyset dels af diskussionen i går om ændring af den kommunale styrelseslovs § 61, dels i lyset af den adgang, der formentlig nu bliver til at få lægdommere med ved behandling af miljøsager, når de endelig kommer for domstolene.

Debatten i går gav udtryk for en betydelig respekt hos langt de fleste ordførere for, at kommunerne i overensstemmelse med den danske forvaltningstradition lovligt og rigtigt forvalter de kommunale opgaver.

Jeg kan i det store og hele dele den opfattelse, at det faktisk også er det, der sker. Der er bare ét område, hvor jeg ikke kan dele opfattelsen, og det er miljøforvaltningen. Det foreliggende lovforslag og dets grundlag, betænkning nr. 981/1983, viser, at det står skidt, ja, umådelig skidt til på miljøforvaltningens område. Det er måske endda ikke for meget sagt, at miljøbeskyttelsesloven er en af de mest overtrådte og ringest forvaltede love i dette land.

Man kunne derfor tro, at ministeren ville benytte lejligheden og i øvrigt den righoldige dokumentation, der er fremlagt både i betænkningen og i pressen, til en langt grundigere revision af lovgivningen, end det egentlig er tilfældet. Det er nemlig ikke sket. Bortset fra på ganske enkelte punkter begrænser forslaget sig til en lovfæstelse af en i forvejen gældende retstilstand, og det gælder først og fremmest, når det drejer sig om det centrale problem, nemlig tilsynet. Det er åbenbart nødvendigt, som det sker i forslaget til en ny § 50 a, at minde kommunerne om noget så banalt som, at offentlige myndigheder har pligt til at gribe ind og bringe et ulovligt forhold til ophør, når myndigheden inden for sit myndighedsområde konstaterer en ulovlighed.

Jeg er bekendt med, at miljøstyrelsen arbejder med en tilsynsvejledning, men ud fra

det, jeg indtil nu i hvert fald har set af denne tilsynsvejledning, tror jeg næppe, at den vil sætte mere gang i det tilsyn, der er så forsømt. Vi burde have haft nogle helt klare regler om indholdet af tilsynet, og disse regler burde være bindende forskrifter for myndighederne.

På efterforskningsområdet, der også har været genstand for betydelig interesse i betænkningen, er der, så vidt jeg kan se, heller ikke sket noget som helst. Det forekommer derfor noget absurd, navnlig da efterforskningsproblematikken er meget væsentlig, at ministeren ønsker at stramme straffebestemmelserne. Sandsynligheden for, at disse straffebestemmelser nogen sinde bliver anvendt, er meget, meget lille. Sagerne vil fortsat – formentlig da – blive behandlet for lukkede døre i de kommunale og amtskommunale udvalg for teknik og miljø. Derved vil naturligvis den præventive effekt af skærpede straffebestemmelser bortfalde.

Endelig skal jeg gøre en bemærkning om forældelsesspørgsmålet. Der er sket et par ændringer, og bortset fra det selvfølgelig meget fornuftige i at knytte forældelsen af straffen for påbegyndelse af en kapitel 5-virksomhed til ophør af driften af denne og ikke påbegyndelsen, som det har været tilfældet, opretholder man stadig muligheden for at lege skjul med myndighederne. Nu skal man bare lege i 5 år. Før skulle man lege i 2 år.

Konklusionen må blive, at man fortsat kan læne sig tilbage og forvalte på grundlag af den uheldige bestemmelse i miljøbeskyttelseslovens § 1, stk. 3. Det kan vi naturligvis ikke gå med til, men på den anden side vil SF ikke på dette tidspunkt sige nej til disse ting. Vi anbefaler et grundigt og meget kritisk udvalgsarbejde.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er enig med de ordførere, der har nævnt, at dette lovforslag trænger til en meget grundig udvalgsbehandling, for den sags skyld også kritisk. Jeg skal derfor ikke her gå i detaljer med selve lovforslaget, men komme med nogle lidt mere overordnede betragtninger, sådan som også SFs ordfører gjorde det.

De to meget vigtige elementer i miljø- og planlovene er dels, at administrationen er lagt ud til amter og kommuner, dels at der

[Lone Dybkjær]

ikke må kunne opnå økonomisk gevinst ved at overtræde lovene.

Så kan man spørge sig selv, hvordan det går med disse ting. Vi synes, det er nødvendigt at konstatere, at udviklingen har vist, at de rammer, der er for den lokale administration, er utilstrækkelige og ikke sikrer en rimelig, ensartet og tilstrækkelig effektiv administration af miljø- og planlovene, ja, i virkeligheden så meget, at ministeren i sin fremsættelsestale skriver, at de kommunale myndigheder har medvirket direkte eller indirekte i forbindelse med lovovertrædelser. Det tvinger naturligvis folketinget til at gribe ind.

Det er klart, at ved at vi har decentral administration af miljø- og planlovene, er det i en lang række sammenhænge en fristelse for kommunerne at underbyde hinanden med hensyn til miljøkrav til erhvervslivet for at øge den lokale beskæftigelse og forbedre kommunens økonomi. Det er også klart, at det er vanskeligt for kommunerne at modstå pression fra de, kunne vi kalde det, lokale omgivelser. Begge dele fører til, at tingene ikke foregår så godt miljømæssigt set, som de burde.

Til trods for det mener vi, at man fortsat bør forsøge sig med det decentrale princip. Vi mener, at det fortsat bør have en chance. Det er naturligvis fristende at sige, at med den måde, tingene har udviklet sig på, kunne man overveje at centralisere for miljøområdets vedkommende, men det skaber til gengæld en lang række andre problemer. Vi mener altså, at den decentrale administration fortsat skal have en chance, men at det er nødvendigt, at vi laver nogle regler, der muliggør en mere aktiv og mere ensartet administration af miljø- og planlovene i amter og kommuner.

Det, jeg synes er hovedspørgsmålet i forbindelse med dette lovforslag, hvad også andre ordførere har været inde på, er, om vi sikrer det ved dette forslag. Det er klart nok, at dette er et skridt på vejen, som forbedrer tingene, det er der ikke nogen tvivl om, men bliver de gode nok ved det, vi gør her? Det synes jeg egentlig ikke at en gennemlæsning af lovforslaget eller dets bemærkninger giver et fuldstændig præcist svar på.

Det andet er, at det ikke skal kunne betale sig at forurene. Det er det andet hovedelement, jeg har været inde på. Dér må man også sige, at de seneste års retssager i forbin-

delse med overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven viser, at det er undtagelsen snarere end reglen, at det ikke kan betale sig at forurene. Dommene i disse sager er bemærkelsesværdig milde, så milde, at man i virkeligheden kan spørge sig selv, om det ikke krænker den enkeltes retsbevidsthed forstået på den måde, at den enkelte meget ofte bliver retsforfulgt for ganske små beløb. Der verserer mange sager i pressen om den slags ting, men samtidig kan den enkelte opleve, at grove overtrædelser, hvad enten det er Holte Midtpunkt, eller det er store virksomheder – ingen nævnt og ingen glemt – giver man nærmest op over for.

Også af den grund er det nødvendigt, at man strammer praksis på dette område. Det er selvfølgelig lettere sagt end gjort. Det er meget kompliceret både at eftervise tingene og at bevise lovovertrædelsen, så beviset ikke kan drages i tvivl, men alligevel bør man stramme den praksis, vi har i øjeblikket. Der bør være et mere rimeligt forhold mellem overtrædelsernes karakter og den straf, der bliver pålagt overtræderne, sådan at det ikke kan betale sig at forurene. Det er da også på dette hovedområde, problemet for mit vedkommende ligger: sker det ved de forslag, vi har her? Det føler jeg mig ikke overbevist om.

Konklusionen for det radikale venstres vedkommende er, at lovforslaget er et godt udgangspunkt for en nærmere diskussion i udvalget om, hvordan vi sikrer det, som ministeren i sin fremsættelsestale siger at han gerne vil sikre, men som vi synes ikke helt bliver fulgt op i selve lovforslaget.

Nør Christensen (CD):

Vores ordfører, fru Birgith Mogensen, kan ikke være til stede, og jeg har lovet at komme med et par bemærkninger på CDs vegne.

Vi ønsker naturligvis som andre partiers ordførere et rent Danmark, og at vi skal kunne aflevere et samfund, som vi kan være bekendt, til vore efterkommere, selvfølgelig gør vi det. Der har fra anden side været fremsat bemærkninger om, at man godt kunne tænke sig, at vi kunne undvære lovforslaget. Jeg kunne godt være enig i et sådant ønske.

Grundstammen i lovforslaget er retshåndhævelsen, og vi er i CD enige i, at det ikke må kunne betale sig på nogen måde at begå

[Nør Christensen]

miljølovsovertrædelser, men der er behov for gode regler, og vi er glade for ministerens bemærkninger om, at reglerne gøres entydige. Vi vil fremhæve, at pligten til at lovliggøre de ulovlige forhold er et meget, meget stort gode ved dette lovforslag.

Når man tager den foregående debat i betragtning, må man sige, at vi har her et nyt og forandret socialdemokrati, som i den ene debat ikke altid tror på, at det nytter med strengere straffe. Når vi kommer ind i den næste debat, kan det godt være, at der er en vis virkning i, at man straffer hårdere på nogle områder. Et sådant dobbeltliv kan man kun leve med i en kortere periode, og vi tror på, at fornyelsen vil fortsætte i socialdemokratiet, altså en fornyelse, der går i retning af, at man også på det retspolitiske område, som vi netop har drøftet, kan få strengere straffe. Vi har jo set tendensen. Der blev ikke nævnt spor om, at man med dette forslag kunne give virksomheder eller enkeltpersoner, som er i klemme, hjælp, råd og dåd og vejledning, hvad man i øvrigt gerne vil på et andet område. Det er ting, som er udeladt.

Må jeg gøre en enkelt bemærkning til hr. Hjortnæs, der sagde noget om erfaringer med medarbejdere hos anklagemyndigheden. Hvis man skal have erfaring i disse spørgsmål, er det nødvendigt, at man giver folk mulighed for uddannelse. Jeg tror, at det er det, hr. Hjortnæs må have overset, når han siger, at man ikke altid sætter erfaringer med medarbejdere på. Det går jeg i hvert fald ud fra.

Jeg håber ikke, at miljøministeren bliver alt for overrasket – jeg ser, at miljøministeren endnu sidder i stolen – når jeg siger, at vi kan støtte lovforslaget.

Arentoft (FP):

Da mit partis ordfører, hr. Maisted, som virkelig har forstand på disse ting, ikke kan være til stede, har jeg lovet at komme med et par bemærkninger til lovforslaget.

Det er da glædeligt at se, at flere ordførere har læst fremsættelsestalen, hvor ministeren siger helt klart: det må ikke kunne betale sig at forurene. Deri er vi 100 pct. enige. Jeg tror også, der er bred enighed om, at hovedprincippet må være, at den, der forurener, skal betale for, at den skete skade bliver rettet op.

Ministeren siger også i sin fremsættelsestale, at de senere års meget omtalte miljø-sager

med al tydelighed viser, at der må sættes ind over for miljølovsovertrædelser. Det er vi også enige i. Der har jo været mange sager, og en af de mest omtalte er vel nok Cheminovasagen, og man kunne næsten fristes til at kalde lovforslaget for lex Cheminova, for det er muligt, at det har været en medvirkende årsag til, at der nu bliver gjort noget ved disse ting.

Men det er spørgsmålet, om man skal lovgive med tilbagevirkende kraft, for som jeg opfatter det, har Cheminova overholdt de regler, de er blevet pålagt af miljømyndighederne, og har måske oven i købet gjort lidt mere, end de skulle gøre. Det var bestemmelserne, der dengang ikke var sådan, om jeg så må sige, at man havde forudset konsekvenserne. Det er nogle af de ting, som jeg mener det er godt at man får set på og får rodet op i.

Når der tales om ansvarsfordeling, er vi enige i, at miljølovene selvfølgelig skal overholdes. Det gælder såvel private som offentlige myndigheder.

Derfor kan jeg sige, at vi ser frem til et godt og fornuftigt udvalgsarbejde i den kommende tid om denne sag.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg tror egentlig – vil helst tro det, vil jeg sige – at intentionerne har været gode nok hos miljøministeren. Jeg vil også godt med det samme sige, at der er nogle af tingene, som er udmærkede i dette lovforslag. Det er selvfølgelig udmærket, at man får ind i loven, selv om det burde være indlysende og øjensynlig også er indlysende, at kommunalbestyrelser skal gøre deres for at rette op på ulovlige forhold osv.

Med hensyn til det, der er den virkelige vigtige del af lovforslaget, nemlig sanktionerne for miljølovsovertrædelser, mener jeg ikke lovforslaget på nogen som helst måde indfrir det, der skulle være intentionerne. Som ministeren tidligere har udtalt, var intentionerne nemlig, at det ikke skulle kunne betale sig at forurene, at overtræde miljølovgivningen. Derfor vil jeg sige ligesom socialdemokratiet, de radikale og SF, at de intentioner er vi enige i, men så må det altså være et andet lovforslag, der skal blive til lov engang i løbet af dette forår.

[Anne Grete Holmsgård]

Det kan ikke hjælpe noget, at ministeren i bemærkningerne skriver, at man har ændret lidt. I virkeligheden har man bare stykket det op, der stod i forvejen, og lavet nogle relativt få ændringer, herunder en forældelsesfristforlængelse, som kun gælder straffelovssager, så vidt jeg kan se. Jeg vil da godt have at vide: har der overhovedet været nogen straffelovssager på miljøområdet indtil nu?

Det kan heller ikke hjælpe noget, at man i bemærkningerne skriver, at man forventer, at det vil give anledning til højere bøder. Det forventede man også at miljøbeskyttelsesloven ville give, da den blev vedtaget i 1973. Det forventede man også, da rigsadvokaten i 1979 udsendte en skrivelse til kommunerne om, at bøderne skulle være større. Men det har ikke hjulpet noget. Niveauet er det samme. I hvert tilfælde hvis man tager prisudviklingen i betragtning, er det fuldstændig det samme latterlige niveau, som det har været i alle årene. Det kan godt være, at der enkelte gange er idømt bøder, der er lidt større, men det generelle niveau er fuldstændig det samme, og det er uacceptabelt.

Det er også uacceptabelt ud fra en almindelig retsbetragtning, at man overhovedet ikke straffer for grove miljøovertrædelser – det er de fleste af dem – medens man straffer folk for alt muligt andet. Det kan vi selvfølgelig ikke acceptere. Det, der er problemet, er, at bøderne er små, men problemet er også, at det offentlige selv er, hvad skal man sige, mildest talt temmelig passivt og vægelsindet med hensyn til at opfylde tilsynsforpligtelserne. Der er det ministerens, regeringens, intentioner, at det skal skærpes.

Noget, jeg har savnet i lovforslaget, er: hvad med miljøstyrelsen? Vil man fortsat acceptere, at miljøstyrelsen ikke foretager sig noget som helst, når den får kendskab til, at der foregår ulovligheder? Jeg tænker på 2 sager. Jeg tænker på de dumpninger, Grindstedværket har foretaget gennem mange år, hvor miljøstyrelsen havde adgang til materiale, kunne være skredet ind. Og jeg tænker på den seneste sag om lossepladsen i Hvalsø, hvor miljøstyrelsen i 4 år har haft kendskab til, at Superfos har smidt kemikalieaffald på en almindelig losseplads, uden at foretage sig noget som helst.

Derfor vil jeg gerne have at vide, om ministeren ikke mener, at det for at få en bedre retstilstand på området er nødvendigt at ind-

skærpe, at miljøstyrelsen selvfølgelig har pligt til at komme frem med de oplysninger, man har, og arbejde for, at overtrædelser af miljøloven straks bliver standset.

Et andet problem er den måde, formålsparagraffen i miljøbeskyttelsesloven er formuleret på. Jeg tænker selvfølgelig især på stk. 3 i § 1, hvor man foretager en afvejning af på den ene side miljøhensyn, på den anden side økonomiske hensyn. Vi ved alle sammen, at det i årevis er blevet brugt af forskellige instanser, kommunerne, til at sige, at man ikke vil rejse sag på dette område. Det, der i øvrigt er sket, er, at anklagemyndigheden dels ikke har kunnet overskue området, dels også har holdt sig til formålsparagraffen, og når det endelig er lykkedes at få en sag rejst via anklagemyndigheden, som det f.eks. var tilfældet med Superfos, så kommer miljøankenævnet og tilsynsmyndigheden i Vejle amt og spænder ben for det hele, og så falder sagen, til trods for at der klart nok var tale om ulovlige forhold.

Jeg har set i Roskilde Tidende fra i går et glimrende eksempel på, hvordan den slatne formulering, stk. 3 har, kan misbruges. En gårdejer, der er nabo til lossepladsen i Hvalsø, bad sidste efterår kommunen om at undersøge sagen, men fik at vide, at det ville man ikke gøre, og man henholdt sig netop til stk. 3, § 1, i miljøbeskyttelsesloven, som man udlagde på den måde, at lossepladsen var af så stor vigtighed, at man simpelt hen ikke ville køre nogen miljø sag på dette spørgsmål.

Jeg vil foreslå, at vi under det videre udvalgsarbejde stiler mod en ændring af § 83 – altså straffebestemmelserne, som jo da er de vigtigste – der kører efter retningslinjer, der siger, at man ved udmålingen af bøden sikrer, at der tages hensyn til, hvad det vil koste at genoprette den skade, der er forvoldt på miljøet, at eventuelle fortjenester konfiskeres, og at der oveni gives en bøde af virkelig præventiv karakter. Det er nogenlunde de retningslinjer, man kører efter på skatteområdet, i hvert tilfælde i større skattesager, og jeg kan ikke se, at det skulle være rimeligt, at man har mindre bøder på miljøområdet, end man har inden for skatteområdet.

Jeg kan ikke nå at sige mere i denne omgang, men vi vil rejse en lang række spørgsmål i miljøudvalget og er selvfølgelig glade for, at der er et flertal, som mener, at dette lovforslag er alt for slapt, som det ser ud.

Steffensen (KrF):

Ligesom om lovforslaget i går vedrørende indenrigsministerens ressortområde, således kan man sige om lovforslaget her i dag, som sådan set er det samme, blot om miljøspørgsmål, at det kunne være ønskeligt, at man havde været fri for at tage initiativ til ændring af forholdene. Men det kan under ingen omstændigheder lade sig gøre. Al erfaring tilsiger, at det er nødvendigt, at man tager fat på problemerne, og at det er strengt nødvendigt, at man får klarlagt, hvordan man skal tackle de ganske alvorlige problemer, der har været igennem de seneste år, når det drejer sig om miljølovgivningen.

Lovforslaget bygger på retshåndhævelsesudvalgets betænkning, og det er klart, hvad flere har været inde på, og som ministeren i øvrigt siger i sin fremsættelsestale, og det fremgår også af bemærkningerne, at det er med henblik på at overholde miljølovgivningen. Det er strengt nødvendigt, at der bliver taget skridt til, at det sker i større udstrækning, end tilfældet har været. Jeg tror, at det udspil, som ligger her, er af en sådan karakter, at det i hvert fald kan være et nyttigt instrument til at finde frem til den brede tilslutning til forslaget, som der ikke er tvivl om kan opnås under udvalgsarbejdet. Vi er i hvert fald meget tilfredse med i kristeligt folkeparti, at miljøministeren klart har tilkendegivet både her og ved anden lejlighed, at det ikke må kunne betale sig at forurene. Der er jo ikke noget parti, der ikke er enig i det synspunkt.

Vi finder det vigtigt, at lovforslaget har været forhandlet med de kommunale organisationer. Uanset hvordan man ser på sagerne, kommer man ikke uden om, at skal vi have tingene til at fungere effektivt og godt, så må det ske i et samarbejde. Vi er meget enige i, at det er ønskeligt at bevare tilsynet hos amter og kommuner, og derfor ønsker vi at få lovbestemmelserne så klart udformet, at det fortsat kan lade sig gøre på forsvarlig vis.

Vi kan derfor tilsige et positivt udvalgsarbejde. Jeg håber, at det kan lykkes at få et konstruktivt og godt arbejde om forslaget, og at det kan blive færdigt så betids, at lovforslaget kan træde i kraft til det foreslåede tidspunkt.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for en meget positiv holdning til grundtanken i det lovforslag, der foreligger her. Jeg har med glæde konstateret, at faktisk alle ordførere kan tilslutte sig det. Spørgsmålet er bare for en del af ordførerne: er det nok for at nå den målsætning, vi faktisk er fælles om? Det må udvalgsarbejdet vise.

Der har jo været nogen kritik i den sidste tid af den måde, hvorpå den bygge- og miljøretlige lovgivning bliver håndhævet. Kritikken har navnlig rettet sig mod, at der ikke har været tilstrækkeligt tilsyn. Denne kritik er også dukket op her i dag. For det andet: at overtrædelserne ikke er blevet effektivt forfulgt. Det er sigtet med lovforslaget at rette dette op.

Det, der ligger som baggrund for forslaget, er et udvalgsarbejde, hvori miljøministeriet, boligministeriet og indenrigsministeriet har deltaget. Jeg vil også godt understrege, at lovforslaget er et af flere lovgivningsinitiativer, der samlet skal sikre håndhævelsen af lovgivningen. Det drejer sig om indenrigsministerens forslag om ansvarsplacering, som vi har behandlet, om boligministerens forslag, som kommer efter dette forslag, og endelig de overvejelser, som for tiden foregår i justitsministeriet om at ændre forskellige bestemmelser i straffeloven og retsplejeloven.

Jeg nævner i min skriftlige fremsættelse, at sigtet med lovforslaget er at sikre overholdelsen af miljø- og planlovgivningen, og på miljøbeskyttelsesområdet kan det bl.a. ske ved at skærpe straffen for overtrædelse af loven. Lovforslaget indeholder et forslag til ændring af miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelser, og ændringen præciserer, at overtrædelser skal bedømmes væsentlig strengere end i dag. Det er absolut nødvendigt, hvis loven skal have præventiv effekt, at det ikke må kunne betale sig at forurene. Skal man ændre domstolenes praksis, er det nødvendigt, at der kommer en politisk melding om, hvad det er, vi ønsker, hvilken drejning vi ønsker at der skal ske med dette lovforslag, og det er netop denne politiske melding, der ligger heri, som giver domstolene mulighed for at ændre praksis.

For så vidt angår tilsynet foreslås der den ændring, visse ordførere har berørt, at det klart fremgår, hvem der skal føre tilsyn med lovens overholdelse. Retshåndhævelsesudvalget foreslår regler, der skal forebygge de

[Miljøministeren]

uheldige virkninger af byggesager, hvor lokalplanlægningen ikke overholdes, og et væsentligt kritikpunkt har jo været, at ingen kunne drages til ansvar i disse situationer.

Der var én af ordførerne, der nævnte, at man kunne tale om en *lex Cheminova*. Efter min vurdering er dette en *lex* alle de virksomheder, der overtræder miljøbeskyttelsesloven, men det kunne nok lige så godt være kaldt *lex Holte Midtpunkt* eller *lex Krik Vig*. Her har vi pludselig helt andre perspektiver inde i det, og for de ordførere, der har været lidt nervøse for, om den side af sagen også blev taget med, kan jeg sige, at vi har det med i vore overvejelser.

Lovforslaget skal afveje mange forskellige hensyn og interesser over for hinanden, og derfor har det selvfølgelig været grundigt forhandlet med forskellige myndigheder. Udtalelserne fra de kommunale organisationer, som er enige i forslaget, vil jeg tillægge overordentlig stor betydning. Det er jo i første række kommunerne og amterne, der administrerer loven. Jeg tror, at det foreliggende forslag vil have den ønskede effekt på håndhævelsen af de forskellige love.

Det var ret interessant at høre hr. Hjortnæs, som havde en hel masse kritiske bemærkninger og, forstod jeg, netop af frygt for, om det nu også blev effektivt nok. Det er det, vi skal snakke om i udvalget, men jeg er meget taknemlig for hovedkonklusionen: de foreslåede ændringer tager man ikke afstand fra. Det er altså et skridt på vejen, og spørgsmålet er, om vi skal videre.

Jeg synes, at det i den forbindelse kunne være rimeligt at vurdere straffebestemmelserne, som hr. Hjortnæs var inde på. Det afgørende i forslaget er, at miljøskade og økonomisk fordel skal fremhæves. Når jeg hørte fru Anne Grete Holmsgård ridse § 83 op, må jeg slå fast, at det, der må være væsentligt, er at finde ud af: hvad koster det, du har lavet her af ulovligheder, at få ryddet op? Hvad har du tjent på det? Det må indgå i straffesættelsen. Det er præcis den samme opfattelse, vi har i ministeriet. Når det ikke er formuleret i selve lovforslaget, er det efter råd fra justitsministeriet, der mener, at en fokusering på enkelte ting, som skulle dokumenteres og bevises, kunne føre til, at der var sager, der ikke ville få den alvorlige udgang straffemæssigt set, som var ønskelig.

De nævnte momenter taler klart for en skærpet straf, hvad enten overtrædelsen er begået ved simpel uagtsomhed, ved grov uagtsomhed eller med forsæt. Det nævnes også i forslaget, at straffen i de to sidste tilfælde kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år. Hermed være ikke sagt, at det er frihedsstraf, vi skal nå frem til, men forslaget understreger med dette, at der er visse typer miljøovertrædelser, som skal betragtes med meget stor alvor.

Forslaget indeholder også en klar tilkendegivelse om, at bødeniveauet i almindelighed skal hæves, og det var netop det, man skulle få mulighed for på grund af den udvikling, der er sket. Det siger sig selv, at niveauet i de mindre grove sager skal følge med op, når de grovere sagers strafudmåling hæves.

Jeg mener, det er den rigtige linje, vi er inde på. Jeg har sagt det før, men jeg vil gerne gentage, at det, der ligger bag vores forslag, er bevidstheden om, at det ikke må kunne betale sig at overtræde miljøbeskyttelsesloven, og ud fra det hovedformål må bøderne fastsættes.

Men jeg vil gerne understrege, at der ikke med forslaget er lagt nogen form for bindinger på domstolenes almindelige frihed til at fastsætte straffe inden for de rammer, som loven nu afstikker. Bødernes størrelse i de enkelte sager er fortsat domstolenes afgørelse, men forslagets udformning tilkendegiver klart, at bøderne skal udmåles sådan, at de bliver virkelig følelige og får en stærk præventiv effekt. Det vil under normale forhold betyde, at de mindst skal svare til den besparelse eller den gevinst, som er opnået ved at overtræde loven. Dermed har jeg også svaret fru Anne Grete Holmsgård.

Forslagets udformning har også været drøftet, som jeg nævnte lige før, grundigt med justitsministeriet, og det er aftalt, at der skal fastsættes administrative retningslinjer, der skal sikre en bedre forberedelse af straffesagerne, også med det formål at få skærpet sanktionerne. Der var en af ordførerne, der var inde på det, og jeg mener, det er berettiget, at vi kigger meget alvorligt på den side af sagen. Vi har forstået det sådan, at domstolenes besværligheder bl.a. ligger i, om man nu også kan få belyst forholdene tilstrækkelig grundigt.

Jeg er sikker på, at forslaget og de andre initiativer, jeg omtalte, vil bevirke en skær-

[Miljøministeren]

pelse af straffene på miljøområdet, og det er jo det, der er bred politisk enighed om at vi skal opnå. Jeg synes, det i den forbindelse må nævnes, at justitsministeriet for tiden overvejer at indsætte en bestemmelse om virkelig grove miljøovertrædelser i straffeloven.

Hr. Hjortnæs berørte ganske kort spørgsmålet om de udryddelsestruede vilde dyr og planter. Jeg ser meget gerne, at vi også kan uddybe de problemer, der ligger her, under udvalgsarbejdet.

Der blev sat et spørgsmålstejn af hr. Hjortnæs ved tilsynet. Vi udarbejder en tilsynsvejledning for kommunerne, som også bliver omtalt. Det er en af vejene at gå. Spørgsmålet har også været rejst, om kommunerne har den nødvendige kapacitet til at føre dette tilsyn. Det er vores opfattelse, at det har de, men der skal ikke herske tvivl om, at vi ustandselig må tale med kommunerne om deres pligt og deres ansvar for at føre dette tilsyn. Vil det få økonomiske konsekvenser? Efter lovforslagets bemærkninger nej. Der føres jo et tilsyn i øjeblikket. Dette tilsyn skal gennemføres, og der skulle ikke blive ekstra udgifter. Men det er klart, at skærper man tilsynet, så vil det kunne føre til forøgede udgifter.

Jeg siger tak til hr. Ahlmann-Ohlsen og hr. Sønderby for deres klare tilslutning.

Hr. Sønderby var meget inde på spørgsmålet om ændringen af § 53. Det, der er meningen med ændringen, er, at det ganske klart skal fremgå, hvordan forholdene er, hvis der opstår forurening eller mistanke om, at det, der er sket, kan føre til forurening. Hvad skal der så ske? Afgørelser ved byret og landsret har vist, at den nuværende bestemmelse ikke er klar nok. Hvornår det skal ske, hvem der træffer beslutning, skal der rettes op på med den afgørelse, der er foreslået her.

Hr. Leif Hermann mente, at det står skidt til på miljøforvaltningens område, men alligevel fornemte jeg ganske klart hovedlinjen i hr. Leif Hermanns indlæg, og det var: vi siger ikke nej til disse ting. Hermed fulgte man helt den socialdemokratiske holdning. Jeg er glad for denne grundholdning, for det betyder, at vi kan vurdere, om der skal ske en yderligere skærpelse af bestemmelserne. Man kan tage det med, som allerede er fremlagt.

Der var en lille bemærkning om denne tilsynsvejledning, som jeg ikke kan svare på.

Det blev sagt, at efter det, hr. Leif Hermann havde set, så det ikke ud til, at den vil indeholde noget, der virkelig kan gøre noget ved det. Jeg må sige, at så langt er jeg ikke i mine betragtninger, da jeg endnu ikke har set noget om, hvad der kommer i denne tilsynsvejledning.

Fru Lone Dybkjær mente, at det var et skridt i den rigtige retning, men spurgte: er det godt nok? Det blev fulgt op af en appel om et grundigt udvalgsarbejde. Den decentrale administration skal have endnu en chance. Jeg er meget, meget enig i denne betragtning, og den må fastholdes i det videre arbejde.

Jeg har svaret hr. Arentoft. Tak til CD for opbakning.

Sanktionen og det generelle niveau har vi været inde på. Fru Anne Grete Holmsgård spurgte: men hvad med miljøstyrelsen? Miljøstyrelsen må selvfølgelig udføre den opgave, miljøstyrelsen har: på bedste vis at gribe ind, når der skal gribes ind. Men der er jo én ting, miljøstyrelsen skal respektere: det er den, der har tilsynspligten over for kommunerne. Hvis det svigter dér, så må miljøstyrelsen tage affære. Hvalsøproblemerne i den sidste tid har klart vist, at så tager miljøstyrelsen også affære. Det positive er, at man så tager fat på kommunerne og amterne for at finde en løsning. De forhandlinger, vi har haft med tilsynsmyndighederne, har været meget opmuntrende, fordi vi har fået en klar fornemmelse af, at tilsynsmyndighederne og vi har en fælles interesse i at få klarlagt disse problemer og få sikkerhed for, at der ikke fremover sker overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven.

Hjortnæs (S):

Ministeren er som bekendt en meget beskeden mand, og det er formentlig årsagen til, at ministeren her stiller sig tilfreds med, at alle har sagt om forslagene, at de såmænd er uskadelige, og at det såmænd kan være meget godt at gøre noget i den retning. Men kendsgerningen er jo, minister, at der her i salen er et klart flertal, som siger, at ministeren ikke med de forslag, der her fremlægges, vil kunne løse de problemer, som lovforslaget tilsigter at løse. Det er nok den vigtigste politiske melding, der er kommet her i dag.

[Hjortnæs]

Så har jeg nogle enkelte kommentarer. Den ene skal være, at når ministeren gentager, at det er så utrolig vigtigt, at der kommer en politisk melding fra folketinget om, at vi ønsker, at straffene skal skærpes, så må jeg altså sige, minister, . . .

Anden næstformand (Mette Madsen):

Man taler ikke direkte til en minister eller et folketingsmedlem.

Hjortnæs (S): .

. . . at vi er i den situation, at meldinger er gået ud fra folketinget kolossalt mange gange. Jeg er ikke i tvivl om, at domstolene godt ved, hvad det her drejer sig om, men som jeg sagde i mit første indlæg, kan de ikke idømme strenge straffe, simpelt hen fordi grundlaget ikke er til det.

Det er det, man skal være opmærksom på, og det er derfor, det er så kolossalt vigtigt, at man får gjort noget ved hele tilsynsproblematikken. Det var i den forbindelse, jeg nævnte de udryddelsestruede dyr, fordi her har vi jo en streng domspraksis, men som jeg netop påpegede, har man en streng domspraksis på disse områder, fordi fredningsmyndighederne har været i stand til at fremlægge tilstrækkelige argumenter for, at man idømmer strenge straffe.

Jeg vil gerne sige til fru Lone Dybkjær, at socialdemokratiet også er af den opfattelse, at man skal fastholde det decentrale princip så langt som overhovedet muligt. På den anden side ved vi, at lokale myndigheder i praksis ikke har været i stand til at gennemføre et tilstrækkeligt tilsyn og en nødvendig kontrol med en række stærkt forurenende virksomheder. Det bør vi selvfølgelig lægge vægt på i vor bedømmelse af, hvorvidt det regelsæt, vi har i dag, skal fastholdes.

Jeg tror, det kan blive nødvendigt, at vi på visse områder ændrer det decentrale princip, at vi simpelt hen inddrager stærkt forurenende virksomheder, f.eks. Cheminova, Superfos og den meget stærkt forurenende kemiske fabrik ved Køge, under et centralt tilsyn, på samme måde som Kommunekemi og Kastrup lufthavn er undergivet et centralt tilsyn. Det håber jeg meget at der kan opnås enighed om. Hvordan man skal gøre det i praksis, ved jeg ikke. Jeg er temmelig overbevist om, at vi nok skal fastholde det decentrale

princip, men det bliver nødvendigt på visse områder at skærpe tilsynsmyndigheden, hvis vi skal nå de mål, vi har sat os, og som ministeren også har sat sig i det lovforslag, han her har fremsat.

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne takke ministeren for en enkelt bemærkning, han kom med i sit svar til ordførerne. Det var bemærkningen om, at man kunne vurdere, om der skulle ske en yderligere skærpelse af de regler, vi har haft til behandling her. Jeg forstår det sådan, at vi i udvalget kan se nærmere på en tydeliggørelse og præcisering af indholdet af det, vi talte om før, nemlig tilsynspligten.

Imidlertid er der det væsentlige, som hr. Hjortnæs jo også har været inde på, at det hjælper ikke så meget, at vi laver skærpede straffe, og at vi beder tilsynsorganerne om at tage deres opgaver alvorligt, hvis ikke man har en efterforskning og en påtalemyndighed, som er i stand til at vurdere det materiale. Når domstolene hidtil har været overordentlig tilbageholdende i disse sager, så har det ikke så forfærdelig meget at gøre med, at dommerne måske ser lidt mildt på tingene. Så har det noget at gøre med, som hr. Hjortnæs har sagt det, at materialet er for ringe.

Jeg forstår ikke, hvorfor ministeren ikke har valgt den fremgangsmåde, som et mindretal i betænkningen har anbefalet, nemlig etablering af en miljøpolitimyndighed. Dette er overtrædelse af rettigheder, som er beholdt et kollektivt, altså alle borgere i samfundet. Jeg kan ikke se noget bedre formål end at efterforske og påtale overtrædelser af sådanne rettigheder.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ja, lige et par kommentarer.

For det første synes jeg, at det var et ret utilfredstillende svar, jeg fik om miljøstyrelsen. Ministeren sagde faktisk, at det viser sig jo også, at miljøstyrelsen tager affære. Ja, den tager affære nu i forbindelse med Hvalsø losseplads, men det gør den jo altså kun, fordi der er nogen udenfor, der har trængt miljøstyrelsen så hårdt, at den ikke længere kan blive liggende og sove. Hvis NOAH ikke havde trængt miljøstyrelsen, havde den ikke taget affære. Det er en kendsgerning.

[Anne Grete Holmsgård]

Miljøministeren og styrelsen har sådan set indrømmet over for mig i et skriftligt svar, at man godt vidste, at Superfos allerede i 1980 afleverede kemikalieaffald til Hvalsø losseplads, til trods for at det var forbudt at gøre det. Alligevel gjorde man ikke noget. Man henvendte sig hverken til Hvalsø kommune eller til Tårnby kommune. Man lavede en generel bemærkning i produktionstilladelsen til Superfos, men indskærpede ikke, at det var forbudt. Det fritager selvfølgelig ikke Superfos for ansvaret, det er da klart, de skal også kende loven. Jeg synes, det er vigtigt at få slået fast, at miljøstyrelsen har snorksovet i den sag, og det har den også gjort vedrørende Grindstedværket. Jeg kan selvfølgelig ikke lade være med at tænke, at hvis den kan sove i de 2 sager, som oven i købet handler om store og stærkt forurenende virksomheder, så kan den også sove i andre sager.

Når vi diskuterer tilsynsmyndigheden, når vi diskuterer hele det problem, der består i, at kommunalbestyrelserne rundt omkring i nogle tilfælde overhovedet ikke har rejst sager, selv om der er sket ulovligheder, at anklagemyndigheden ikke har rejst sigtelse, at miljøankenævnet kommer på tværs, at amtet som tilsynsførende myndighed, efter at hele sagen er kørt, tillader nogle ting, som de oprindeligt har sagt var ulovlige, osv., osv., osv., er det nødvendigt, at vi ser på de kommunale tilsynsmyndigheder, men at vi også ser på miljøstyrelsen og sikrer os, at den tager det alvorligt. Selv om det er kommunerne, der er tilsynsførende, så har miljøstyrelsen selvfølgelig en oplysningspligt, når den får kendskab til ulovlige forhold. Det kan ikke hjælpe noget, at den bagefter siger: ja men det er jo kommunerne, der er tilsynsførende. Ja, det er det ganske rigtigt, men miljøstyrelsen har selvfølgelig pligt til at gøre dem opmærksom på, at der foregår noget ulovligt. Det har den ikke mindst i kraft af, at vi godt ved, at kommunerne overhovedet ikke kan overkomme at være tilsynsførende myndigheder, medmindre de får tilført ekspertise på den ene eller den anden måde.

Så er der spørgsmålet om bødestørrelserne. Der bekræftede miljøministeren i store træk, hvad han har sagt før, og det synes jeg, på den måde det blev sagt, lød meget godt. Men der er nogle ting, jeg er lidt usikker på, for der kan gemme sig flere ting under dem. Er ministeren enig i, at de penge, en virksomhed har tjent på at overtræde miljøloven,

under alle omstændigheder skal konfiskeres, lige meget om det, den får som straf bagefter, er bøde, hæfte eller fængsel? Det vil jeg faktisk gerne have et klart svar på. Mener ministeren også, at det under alle omstændigheder må gælde, at det er virksomheden, der skal betale for opretning efter den forurening, der er sket? Det synes jeg er vigtigt, når vi skal diskutere, hvordan man rent faktisk skal udforme disse regler for at få noget ud af det.

Så er der spørgsmålet om forældelsesfristen. Ministeren skriver i bemærkningerne, at 5 år nok ikke er tilstrækkeligt i alle sager. Jeg synes også, at det lyder, som om det ikke er tilstrækkeligt, og derfor vil jeg foreslå, at man skriver 15 år. Det er bedre at være på den sikre side i de her sager. Mange af de sager, vi har kendskab til, er meget gamle, og forureningen viser sig først mange år efter. Det gælder f.eks. grundvandsforurening, hvor forureningen trænger meget langsomt ned gennem jorden.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg takker for hr. Hjortnæs' karakteristik af mig som en beskeden mand. Det er jo altid en vurdering, hvad man når længst med, men jeg kan love hr. Hjortnæs, at min beskedenhed forsvinder, såfremt vi ikke kan opnå hovedmålsætningen: det skal ikke kunne betale sig at overtræde miljøbeskyttelseslovene.

Jeg sagde ikke i mit indlæg, at forslagene var uskadelige, og jeg lagde meget nøje mærke til, at det sagde hr. Hjortnæs heller ikke, men at man ikke ville gå imod disse. Min hovedkonklusion af debatten er, at det er et godt grundlag at arbejde videre på. Det, vi diskuterer, er: skal der mere til? Spørgsmålet er igen, om det løser problemerne. Det kommer jo meget an på, hvor ambitionsniveauet lægges. Hvor store er problemerne?

Jeg har en anden opfattelse af lovens virkning end hr. Hjortnæs, men det kan vi formentlig få nærmere debatteret under udvalgsarbejdet. Meldinger er gået ud herfra tidligere. Der er da kommet mange spredte meldinger ud. Men det, vi har brug for her, er en klar markering fra folketinget af, at sådan er nu meldingen. Det er det, der kommer i forslaget.

[Miljøministeren]

Hr. Leif Hermann var inde på spørgsmålet om et miljøpoliti. Det har jo spøgt af og til, om ikke det var klogere at få oprettet et specielt politi, måske à la bagmandspolitiet, eller hvilke tanker man ellers har haft om det. At der hermed vil blive mulighed for at tilføre politi og anklagemyndighed en særlig sagkundskab på miljøområdet, er det, der er hovedideen med det.

Det hævdes også i den forbindelse, at noget sådant er en forudsætning for en tilstrækkelig kvalificeret efterforskning, især af større miljøsager. Jeg er enig i formålet med et sådant forslag. Erfaringerne viser, at der kan være behov for at styrke tilrettelæggelsen af straffesager for miljøområdet. Det skyldes ikke mindst, at en optimal forelæggelse af straffesagerne forudsætter, at politiet kan formidle den faglige indsigt vedrørende overtrædelsen, skadevirkningerne. Det kan være nødvendigt for at vurdere overtrædelsens grovhed. Endvidere kan det være vanskeligt tilstrækkeligt at belyse, hvilke økonomiske fordele der er opnået ved overtrædelsen.

Men når det er sagt, er det min vurdering, at vi kan nå længere ved at vælge andre fremgangsmåder end oprettelsen af et særligt miljøpoliti. For mig at se vil der være væsentlige fordele ved at udnytte den ekspertise, som forvaltningsmyndighederne allerede råder over. I den forbindelse tænker jeg ikke mindst på den viden og den erfaring, som de centrale styrelser sidder inde med. Et øget samarbejde mellem politi og anklagemyndighed på den ene side og miljømyndighederne på den anden side vil efter min opfattelse kunne føre til den ønskede og nødvendige forbedring af sagsforberedelsen.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at jeg har drøftet disse spørgsmål med min kollega justitsministeren, og vi har været enige om snarest muligt at udarbejde de nødvendige retningslinjer for et øget samarbejde.

Jeg vil godt føje til, at min frygt for et specielt miljøpoliti ligger på det felt, at man skyder alle miljøsager over til dette politi, og derved trækker man overtrædelser af miljølovgivningen ud som noget særegent. Mit ønske er, at det skal betragtes som overtrædelser af straffeloven, eller hvilken lov det ellers er. Jeg er lidt bange for, at der kunne blive en tendens til, at miljølovsovertrædelser er lidt mindre overtrædelser, og derfor kunne

behandlingen af sådanne overtrædelser få en anden karakter.

Fru Anne Grete Holmsgård havde nogle »venlige«
bemærkninger til miljøstyrelsen. Jeg vil godt sige, at miljøstyrelsens opgave er, som jeg skitserede den før, men hovedlinjen i det – den kom til sidst – er, at miljøstyrelsen må gribe aktivt ind, når tilsynsmyndighederne ikke sørger for, at forholdene er i orden. Jeg vil minde om, at det forslag, indenrigsministeren er kommet med, skal ses som en opfølgning af dette. I det øjeblik tilsynsmyndighederne også kan retsforfølges, hvis de svigter deres tilsyn, så vil det være et skridt i den rigtige retning.

Hvis jeg svarer klart på, om virksomheden skal betale for at få ryddet op, om jeg vil garantere, at en gevinst under alle omstændigheder bliver konfiskeret, så vil jeg gå imod det, jeg sagde lige før, om, at det er en selvfølge, at domstolens frie ret til og ansvar for selv at fastsætte størrelsen af bøderne ikke anfægtes det mindste af dette.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det er ministerens argumenter imod en miljøpolitimyndighed, der får mig herop. Jeg kan lige så godt røbe med det samme, at vi kommer til at diskutere det yderligere, for at socialistisk folkeparti vil fremsætte et beslutningsforslag om etablering af en miljøanklagemyndighed, som vi kalder det.

Baggrunden for vores ønske om, at det var med i den lovgivning, vi har til behandling, er, som jeg også sagde før, at det er en helt ubestemt kreds af mennesker, der rammes af disse lovovertrædelser, og at det rammer meget ømfindtlige og følsomme økologiske sammenhænge, hvis virkninger både nu og i fremtiden er ganske uoverskuelige. Det kan jeg ikke sammenholde med ulovlig omgang med hittegods, og derfor mener jeg, at det bør behandles specielt.

Der er i øjeblikket hjemmel til at foretage konfiskation, men domstolene udnytter bare ikke denne hjemmel. Jeg mener, det må være helt oplagt, at en fortjeneste indvundet ved overtrædelser af miljølovgivningen og anden planlægningslovgivning, bygge­lovgivning osv., naturligvis skal konfiskeres. De bøder, vi har set i retspraksis, har ikke på noget tidspunkt været af en sådan art, at man kun-

[Leif Hermann]

ne sige, at de indeholdt noget, der bare lignede konfiskation.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 73:

Forslag til lov om ændring af byggelov. (Håndhævelse af byggelovgivningen m.v.).
(Fremsat 22/2 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Stavad (S):

Vi er forhåbentlig alle interesserede i at have så klare regler i byggelovgivningen som overhovedet muligt, regler, som kan administreres af kommunerne og forstås af borgerne.

De ændringer, som ministeren her foreslår, har baggrund i det udvalgsarbejde, der er foregået omkring håndhævelsen af bygge- og miljølovgivningen. Så vidt jeg har kunnet læse ud af betænkningen, har der ikke fra de kommunale organisationer, som har deltaget i udvalgsarbejdet, været nogen betænkelighed ved de ændringer, som ministeren foreslår, men tværtimod en anbefaling af ændringerne, og her vil jeg gerne komme med et lille hjertesuk til ministeren. Det ville jo have været en rimelig service over for folketinget, synes jeg, om ministeren i sit lovforslag eller i bemærkningerne til lovforslaget havde gjort opmærksom på, hvordan indstillingen fra udvalget har været, og også havde oplyst om, på hvilke områder ministeren har taget forslagene til efterretning og har taget dem med i lovforslaget, og hvor han ikke har gjort det.

Jeg går ud fra, at vi må vende tilbage til dette i udvalget, men jeg synes, at ministeren kunne have lettet arbejdet noget for ordføreren, hvis han havde ydet den service.

I øvrigt vil jeg kun sige om lovforslaget, at det jo et meget langt stykke vej er teknik, og derfor er det bedre egnet til en grundig udvalgsbehandling end til en lang politisk diskussion ved en førstebehandling.

Men jeg skal på socialdemokratiets vegne love, at vi under udvalgsarbejdet vil tage positivt del i den opklaring, og at vi i øvrigt har en positiv holdning til lovforslaget. Jeg håber, at vi kan få tingene klaret af og få det ført igennem, og at vi, hvis der skulle være nogle problemer, får løst dem under udvalgsarbejdet.

Svend Åge Petersen (KF):

Boligministeren har fremsat lovforslag om ændring af byggeloven. Der er to væsentlige formål med dette lovforslag, dels at forbedre mulighederne for at få overholdt byggelovens og bygningsreglementets bestemmelser, dels at forenkle byggesagsbehandlingen i kommunerne.

Boligministeren og miljøministeren nedsatte i juli 1981 et udvalg, der skulle undersøge spørgsmålet om håndhævelse af den bygge- og miljøretlige lovgivning. Og indenrigsministeren nedsatte ligeledes i juli 1981 et udvalg, der skulle undersøge spørgsmålet om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder i kommunestyret.

Det fremsatte lovforslag er baseret på disse udvalgsbetænkninger og skal i øvrigt ses i sammenhæng med det af miljøministeren fremsatte lovforslag om håndhævelse af miljø- og planlægningslovgivningen og det af indenrigsministeren fremsatte lovforslag om ændring af lov om kommunernes styrelse.

Det første formål med dette lovforslag er hovedsagelig at lovfæste kommunalbestyrelsernes pligter i forbindelse med behandlingen af byggesager, herunder byggesager, der er konstateret ulovlige. Hidtil har sagsbehandlingen i kommunerne hvilet på uskrevne forvaltningsretlige regler.

Lovforslagets andet formål og det formål, som jeg egentlig gerne særligt vil fremhæve, er at sikre en mere smidig byggesagsbehandling. Det skal ske ved, at kommunalbestyrelsen kan opdele byggetilladelser i flere del-